

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**
Федчишина Сергія Анатолійовича,
доктора юридичних наук, доцента,
доцента кафедри адміністративного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

на дисертацію Корнати Людмили Михайлівни
на тему «Професійна компетентність публічних службовців:
адміністративно-правовий аспект», подану на здобуття наукового
ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 –
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Актуальність обраної теми дослідження.

Постійні зміни в суспільстві та посилення глобальних викликів вимагають від державних службовців високого рівня професіоналізму. Ефективність публічного управління в сучасному динамічному світі безпосередньо залежить від професійної підготовки публічних службовців. Саме їх знання, вміння та досвід визначають якість прийнятих рішень та успішність реалізації державної політики. Від рівня компетентності державних службовців залежить не лише ефективність економіки, а й безпека громадян.

Професійна компетентність публічних службовців є важливою складовою їх успішної роботи в державному секторі. Еволюція наукових концепцій професійної компетентності публічних службовців може бути розглянута через призму розвитку сучасних підходів до управління державним апаратом і покликанням служити громадянам. Сучасні концепції віддають перевагу комплексному підходу до професійної компетентності, де поєднуються як технічні, так і м'які навички. Крім того, зростає значення етичності та принципів доброчесності в роботі державних службовців. Загалом еволюція наукових концепцій професійної компетентності публічних службовців віддзеркалює динамічний характер вимог до них у сучасному світі та визначає шляхи підготовки висококваліфікованих кадрів для державного апарату.

Наукові дослідження в частині питань, пов'язаних із професійною компетентністю публічних службовців, різнились в основному залежно від змін, що вносились у законодавство, та реорганізаційних процесів, появою нових викликів та загроз (зокрема всесвітньої пандемії, впровадження воєнного стану, євроінтеграції). Водночас, незважаючи на те, що питання професійної компетентності публічних службовців входили тією чи іншою мірою до предмета багатьох наукових праць, пошуки в цьому напрямі не можна вважати вичерпаними, що зумовлено насамперед постійними реформами, змінами законодавства, розвитком технологій, євроінтеграційними і реорганізаційними процесами, новими викликами та загрозами.

Професійна компетентність публічних службовців є основою для успішного функціонування системи публічного управління, що забезпечує високий рівень обслуговування громадян і сприяє сталому розвитку суспільства.

Правові норми, якими врегульовано систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації службовців, процедури оцінювання професійної компетентності, повинні відповідати якісним критеріям, тобто бути чіткими, конкретними, несутеречливими, прозорими, забезпечувати справедливість, рівність та можливість виконання, бути адаптованими до сучасних вимог та потреб публічних службовців

Дисертацію виконано в Запорізькому національному університеті в межах наукового проєкту «Дослідження проблем теорії адміністративного права в умовах глобалізаційних процесів» (номер державної реєстрації 0115U00711). Тема дослідження відповідає основним положенням Стратегії реформування системи державної служби в Україні; Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад; Концепції формування та розвитку вишого корпусу державної служби, а також Стратегії

реформування державного управління України на 2016–2020 рр. Тема дисертації відповідає перспективним напрямкам кандидатських і докторських дисертацій за юридичними спеціальностями, затвердженим рішенням Президії НАПрН України від 18 жовтня 2013 р. № 86/11.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність.

Аналіз змісту дисертації та реферату, висновків і рекомендацій свідчить, що наукова новизна дослідження має належний рівень обґрунтованості. Це підтверджено значною кількістю проаналізованих здобувачем наукових праць, нормативно-правових актів, що висвітлюють особливості професійної компетентності публічних службовців.

Зазначене дозволяє констатувати, що ступінь обґрунтованості результатів дослідження Корнути Людмили Михайлівни підтверджується методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних положень дослідження; системним аналізом теоретичного матеріалу; виявленням закономірностей та причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи; широтою й різноманітністю теоретичної бази, послідовністю і логічністю викладу матеріалу, відповідністю одержаних наукових результатів поставленій меті в роботі та основним завданням дослідження.

Обґрунтованість висунутих наукових положень підкріплюється глибоким аналізом та узагальненням теоретичного та практичного досвіду, залученими і опрацьованими офіційними аналітичними матеріалами і літературними джерелами з фахових питань.

Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації, є в достатній мірі обґрунтованими, логічними та послідовними.

3. Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Достовірність висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації забезпечена використанням наукової методології та застосуванням сучасних методів проведення досліджень. Ознайомлення зі змістом дисертації, наукових публікацій та реферату дисертації дає підставу визначити основні наукові положення й висновки, що характеризуються науковою новизною і відображають особистий внесок автора, ступінь їх обґрунтованості та достовірності.

У роботі набули подальшого розвитку наукові підходи до розмежування термінів «компетентність публічного службовця» та «компетенція публічного службовця»; наукові розробки необхідності проведення аналізу системи управління персоналом на публічній службі – вивчення практик добору, оцінки та розвитку здібностей публічних службовців; наукові підходи до детермінації процедур підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та проведення атестації публічних службовців; теоретичні підходи щодо обґрунтування виокремлення в інституційній системі забезпечення професійної компетентності публічних службовців: а) суб'єктів забезпечення професійної компетентності публічних службовців загальної компетенції; б) суб'єктів забезпечення професійної компетентності публічних службовців спеціальної компетенції; в) інших суб'єктів, які можуть сприяти забезпеченню професійної компетентності публічних службовців; пропозиції щодо втілення міжнародних стандартів та передового досвіду в національне законодавство України.

Авторкою обґрунтовано, що компетентність є одним із ключових складників у професійній діяльності державних службовців, що впливає в кінцевому підсумку на результати та показники роботи. Виокремлено загальні сутнісно-змістові ознаки правової категорії «компетентність», до яких віднесено: 1) динамічність; 2) цілісність; 3) інтегровану здатність особи, яка проявляється через практичну реалізацію та ступінь готовності застосування;

4) поєднання знань, умінь, навичок, ставлення, способів мислення, поглядів, морально-етичних цінностей, особистих професійних, світоглядних і громадянських якостей, постійного самовдосконалення; 5) здатність до успішної соціалізації; 6) провадження успішної професійної та подальшої навчальної діяльності; 7) є результатом навчання; 8) є інтегральним показником якості підготовки; 9) характеризує ефективність дій людини. Вказано, що компоненти професійної компетентності слугують підґрунтям для ефективного виконання обов'язків публічних службовців.

У роботі слушно охарактеризовано роль професійної компетентності у системі публічного управління крізь призму таких детермінант, як: підвищення ефективності управління, довіри від громадян, іміджу публічних органів, задоволеності громадян, здатності адаптуватися до швидко змінюваного середовища, впроваджувати інноваційні підходи та ефективно реагувати на нові виклики, забезпечення законності, покращення етики, розвиток стратегічного мислення: впровадження інновацій, командна робота та співпраця, безперервний професійний розвиток, конкурентне місце держави на міжнародній арені, імплементація до ЄС та ін.

Цікавою видається запропонована авторкою градація нормативно-правових актів, що стосуються професійної компетентності публічних службовців за різними критеріями. Зокрема залежно від спрямування предмета правового регулювання виокремлено нормативно-правові акти професійної компетентності публічних службовців: 1) предметом яких є правове впорядкування змісту і порядку, процедур професійної компетентності державних службовців; 2) предметом яких є правове впорядкування змісту і порядку, процедур професійної компетентності посадових осіб в органах місцевого самоврядування; 3) предметом яких є нормативне впорядкування суб'єктно-інституційного складу суспільних відносин у сфері забезпечення професійної компетентності публічних службовців; 4) предметом яких є правове впорядкування юрисдикційних

процедур, які застосовуються у забезпеченні професійної компетентності публічних службовців.

Акцентовано увагу, що наповненість структури професійної компетентності елементами формує основу для успішної діяльності публічних службовців та сприяє розвитку державного управління загалом. Чим більше таких елементів у професійній компетентності публічного службовця, тим краща здатність у службовця розвиватись, навчатись, виконувати ефективніше завдання. Обгрунтовано, що структура професійної компетентності публічного службовця є критерієм визначення рівня його професіоналізму.

Результати дослідження, його основні висновки й рекомендації оприлюднені на 36 науково-практичних конференціях, підвищеннях кваліфікації, круглих столах, стажуваннях. Основні положення роботи знайшли відображення у 79 наукових працях, з яких: 5 статей опубліковано у наукових виданнях, що включені до баз Scopus та Web of science; 9 – у вигляді одноосібних та колективних монографій, підручників та посібників; 23 – у вітчизняних виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук; 5 – в інших виданнях; 37 – у тезах доповідей на науково-практичних конференціях, підвищеннях кваліфікації, круглих столах, стажуваннях.

4. Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження.

Дисертаційна робота Л.М. Корнути містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обгрунтовані результати в сукупності розв'язують актуальну наукову проблему, яка полягає в обгрунтуванні теоретичних і науково-методичних засад щодо професійної компетентності публічних службовців.

Теоретична цінність результатів дисертації полягає в тому, що представлені пропозиції є важливим теоретичним внеском у наукову спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;

інформаційне право, сприятимуть удосконаленню державної політики у сфері професійної компетентності публічних службовців.

Практична цінність одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять науково-теоретичний і практичний інтереси та можуть бути використані в таких напрямках:

- науково-дослідній сфері – як основа для подальших наукових досліджень проблемних питань, пов'язаних із професійною компетентністю публічних службовців;

- правотворчості – для підготовки пропозицій щодо оновлення законодавства, яким урегульовано функціонально-організаційні професійні компетентності публічних службовців;

- правозастосовній діяльності – з метою удосконалення процедур перевірки, оцінювання та інших, які пов'язані із професійною компетентністю публічних службовців;

- навчальному процесі – під час викладання студентам закладів вищої освіти дисциплін «Адміністративне право», «Публічне право», «Службове право» у підготовці підрозділів підручників та навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей і наукових повідомлень.

5. Оцінка ідентичності змісту реферату дисертації та основних положень дисертації.

Аналіз змісту реферату дисертації та основних положень тексту дисертаційного дослідження Л.М. Корнути засвідчив їх повну ідентичність в частині формулювання мети, об'єкту, предмету, завдань, положень новизни, висновків до розділів, загальних висновків. Загалом зміст реферату дисертації відтворює інформацію про методологію дослідження, способи аргументації положень, основні ідеї тексту дисертації викладені стисло.

Реферат дисертації не містить інформації, яка була б відсутньою в дисертації. Дисертація та реферат дисертації оформлені відповідно до вимог Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу в цілому, обґрунтованість її теоретико-методологічних положень, доречно зробити декілька зауважень і звернути увагу на дискусійні положення дисертаційної роботи.

1. Серед висновків дисертаційного дослідження авторка пропонує шляхи удосконалення законодавства в частині забезпечення професійної компетентності публічних службовців, зокрема розробку Рекомендацій для органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо підвищення ефективності управління у сфері професійної компетентності. Доречним було би серед додатків дисертаційного дослідження охарактеризувати роль та структурні частини Рекомендацій для органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо підвищення ефективності управління у сфері професійної компетентності, що значно би збагатило практичне значення дисертаційного дослідження.

2. Авторка пропонує внести зміни до Закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII, передбачивши обов'язковим елементом заробітної плати державного службовця доплату за науковий ступінь у вигляді щомісячної доплати за науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук із відповідної спеціальності у розмірі відповідно 15 і 20 відсотків посадового окладу. При цьому незрозумілим залишається питання походження і обґрунтування розміру відсоткового розрахунку.

3. Слушною видається пропозиція авторки щодо формування загальних критеріїв оцінки професійної компетентності публічних службовців. У цьому контексті цікаво почути думку авторки щодо нормативного закріплення таких критеріїв, порядку впровадження їх у професійну діяльність публічних службовців (зокрема доведення до відома тощо).

Водночас, висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують загального позитивного враження від представленої дисертаційної роботи.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертація Корнута Людмили Михайлівни на тему «Професійна компетентність публічних службовців: адміністративно-правовий аспект» є самостійним, завершеним дослідженням. Дисертація виконана на високому теоретичному рівні, викладена науковою мовою, розділи дисертації пов'язані між собою структурою і змістом, висновки ґрунтуються на результатах проведеного дослідження, які, в свою чергу, є достатньо аргументованими та доказовими.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків, можна стверджувати, що дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, а її авторка – Корнута Людмила Михайлівна – заслуговує на присудження ступеня доктора юридичних наук.

Офіційний опонент

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Сергій ФЕДЧИШИН

